

บทที่ 2

เด็กปัญญาเลิศ (Gifted Children)

ความหมาย

เด็กพิเศษทุกประเภทจะมีข้อบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับพัฒนาการ ยกเว้นเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กพิเศษประเภทเดียวที่นับว่ามีความสามารถสูงหรือมีพรสวรรค์

คำว่า “ปัญญาเลิศ” (Gifted) ที่ถูกกล่าวถึงทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งในแต่ละวัฒนธรรมจะให้คำจำกัดความที่ต่างกันออกไป ทั้งนี้สามารถบ่งบอกถึงค่านิยมการดำเนินชีวิตของคนในวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังนั้นเด็กปัญญาเลิศจึงมีส่วนผสมของความสามารถส่วนตัวของแต่ละบุคคลและความต้องการของสังคม

ในสหรัฐอเมริกาได้มีการให้คำจำกัดความระยะแรกของความเป็นปัญญาเลิศโดยเชื่อมโยงกับแบบทดสอบสติปัญญา The Stanford-Binet Intelligence Scale ซึ่งสร้างขึ้นโดย Lewis Terman โดยถือเกณฑ์ที่ว่า เด็กที่มี IQ 130 หรือ 140 เป็นเด็กปัญญาเลิศ และเด็กเหล่านี้มีพัฒนาการที่ล้ำหน้ากว่าเด็กอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของเด็กปัญญาเลิศไว้หลายนิยามดังนี้

เคิร์ก, กาแลคเซอร์ และอนาสตาซิออส (Kirk, Gallagher & Anastasiow, 1993) ได้ให้ความหมายของเด็กปัญญาเลิศไว้ดังนี้

เด็กปัญญาเลิศ (Gifted) และเด็กที่มีพรสวรรค์ (Talented) หมายถึง เด็กที่มีความสามารถสูง เด็กเหล่านี้ต้องการการจัดโปรแกรมทางการศึกษา และบริการต่าง ๆ ทางการศึกษาที่แตกต่างนอกเหนือไปจากที่เด็กปกติได้รับในชั้นเรียนปกติ เด็กปัญญาเลิศรวมถึงเด็กที่มีความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- 1) ความสามารถทางสติปัญญา (IQ.) โดยทั่วไปตั้งแต่ 130 ขึ้นไป
- 2) ความสามารถในการเรียนด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
- 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง

4) ความสามารถในการเป็นผู้นำ

5) ความสามารถทางศิลปะ

ลูซิโต (Lucito, 1963) กล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศเป็นผู้ที่มีกำลังความสามารถทางด้านสติปัญญาในระดับสูงทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์และการประเมินค่าซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้รับการคาดหมายว่าเป็นผู้ที่สามารถประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ สามารถประเมินค่าของวัฒนธรรม และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ถ้าได้รับการศึกษาอบรมอย่างถูกต้อง

ฟลีเกอร์และบิช (Fligler & Bish, 1959) กล่าวว่าเด็กปัญญาเลิศจะเหนือกว่าเด็กอื่นทางด้านสติปัญญาและความสามารถ เด็กเหล่านี้จะประสบความสำเร็จทางการเรียนเป็นอย่างดี หรือเป็นผู้มีความสามารถสูงทางด้านคณิตศาสตร์ เครื่องจักรกล วิทยาศาสตร์ ภาษา ศิลปะ ดนตรี ความเป็นผู้นำ และสามารถแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

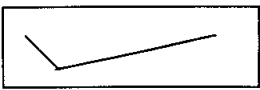
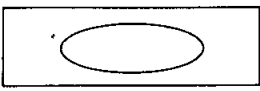
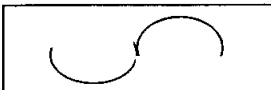
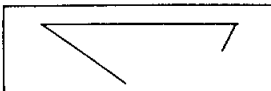
การ์ดเนอร์ และรามอส ฟอร์ด (Gardner&Ramos-Ford, 1991) กล่าวถึงความหมายของเด็กปัญญาเลิศว่า รวมถึงปัญญาอันหลากหลาย หรือเรียกว่า พหุปัญญา (Multiple Intelligences) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์

1. ปัญญาด้านภาษา	ความสามารถทางด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ช่วยทางด้านความจำ การแก้ปัญหา และหาคำตอบใหม่กับข้อคำถามเดิม (อาชีพกวี หนายความ)
2. ปัญญาทางตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	ความสามารถในการคิดคำนวณและเหตุผล (อาชีพนักคณิตศาสตร์)
3. ปัญญาทางด้านมิติ	ความสามารถสูงในการสร้างภาพ 3 มิติ คิดเป็นภาพที่ชัดเจน ปรับปรุงและคิดวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี ไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ (อาชีพสถาปนิก นักเดินเรือ)
4. ปัญญาทางด้านร่างกาย	ความสามารถในการใช้ร่างกายทั้งหมดหรือบางส่วนในการปฏิบัติงาน (อาชีพนักเต้นรำ นักกีฬา ศัลยแพทย์)
5. ปัญญาด้านดนตรี	ความสามารถสูงด้านดนตรี ไวต่อจังหวะ ทำนอง เสียง เข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี (อาชีพนักดนตรี)
6. ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์	ความสามารถพิเศษในการเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและเจตนาของผู้อื่น ไวในการสังเกตน้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง และเข้ากับผู้อื่นได้ดี (อาชีพครู นักบำบัด นักการเมือง พนักงานขาย)
7. ปัญญาด้านตน	ความสามารถสูงในการเข้าใจตนเอง และมีการสร้างแรงจูงใจจากภายใน รู้จักตนเอง รู้จุดอ่อนและจุดแข็ง รู้เท่าทันอารมณ์ความคิด ความปรารถนาของตน

จากความหมายของเด็กปัญญาเลิศนั้น กล่าวโดยรวมจะเห็นได้ว่ามิได้จำกัดเฉพาะความสามารถทางด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นศิลปินและความสามารถในการเป็นผู้นำ แต่อย่างไรก็ตามเครื่องมือที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ใช้ในการชี้บ่งความเป็นปัญญาเลิศก็คือ แบบทดสอบสติปัญญา (Intelligence Tests) เพราะเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ และระดับสติปัญญาเป็นตัวทำนายความสามารถทางการเรียนได้ด้วย นอกจากนี้ เครื่องมือชนิดอื่นได้แก่แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (Tests of Creative Thinking ทั้ง Verbal และ Figural) เป็นต้น

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการวัดศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Callahan, 1978, 10)

Verbal Form	
ในพื้นที่ว่างข้างล่างนี้ ให้นักเรียนบอกประโยชน์/การใช้งานของอิฐ พยายามนึกถึงการใช้งานที่แปลกใหม่และน่าสนใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่าจำกัดตัวเองด้วยขนาดของอิฐก้อนเดียว ท่านอาจจะเลือกอิฐจำนวนมากเท่าใดก็ได้ที่ท่านต้องการ และอย่าจำกัดตัวเองจากสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินมา พยายามคิดถึงประโยชน์/การใช้งานที่แปลกใหม่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	
1.	
2.	
3.	
Figural Form	
ให้วาดภาพวัตถุหรือรูปภาพที่น่าสนใจ โดยการลากเส้นต่าง ๆ ลงในรูปภาพที่ไม่สมบูรณ์ด้านล่างนี้ พยายามคิดถึงรูปภาพหรือวัตถุที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อนและพยายามทำให้เป็นเรื่องราวหรือนิทานที่สมบูรณ์และน่าสนใจโดยการเพิ่มเติมจากความคิดจากความคิดเริ่มแรก ให้ตั้งชื่อที่ชวนติดตาม/น่าสนใจจากภาพที่วาดและเขียนชื่อภาพลงใต้ภาพ	
1.	
2.	
3.	
4.	

ที่มา : **Developing Creativity in the Gifted and Talented** (p.10) by C. Callahan, 1978

จากตารางที่ 2 แสดงถึงตัวอย่างการวัดศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งรวมถึงความสามารถทางด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. Fluency (ความคล่องตัว) หมายถึง ความสามารถที่จะหาคำตอบให้ได้มากที่สุด เช่น ให้ออกถึงลักษณะการใช้งาน/ประโยชน์ของอิฐให้มากที่สุด

2. Flexibility (ความยืดหยุ่น) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบได้หลายประเภทหรือคำตอบที่หลากหลาย เช่น อิฐสามารถใช้ตกแต่งบ้าน ทำเป็นอาวุธ หรือเกี่ยวโยงกับน้ำหนัก เป็นต้น

3. Originality (ความดั้งเดิม) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบได้อย่างมีเอกลักษณ์ของตน เช่น อิฐรวมตัวกันและก่อให้เกิดสิริอิฐ เป็นต้น

ในการจัดโปรแกรมการศึกษาให้เด็กพิเศษนั้น ควรมีการคัดเลือกหรือข้อบ่งชี้ของความเป็นปัญญาเลิศที่หลากหลายโดยการผสมผสานของแบบทดสอบทางสติปัญญาชนิดต่าง ๆ จากการสังเกต การ rating ของครู และพิจารณาจากผลการเรียนร่วมด้วย

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

ลูวิส เทอร์แมน นักจิตวิทยาประจำมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยระยะยาวเกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศจำนวน 1,528 คน ในปี ค.ศ. 1920 และทำการศึกษาเด็กกลุ่มนี้ต่อมาอีกกว่า 60 ปี โดยใช้แบบทดสอบสติปัญญา Stanford Binet ในการคัดเลือกเด็ก ปรากฏว่าเด็กกลุ่มนี้มี I.Q. 140 หรือสูงกว่า ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว I.Q. ของเด็กกลุ่มนี้คือ 151

ผลของการวิจัยของเทอร์แมน (ตารางที่ 3) เป็นที่ยอมรับและชื่นชมมากในด้านต่าง ๆ เพราะเด็กเหล่านี้มีสุขภาพจิตดี ประสบความสำเร็จในการเรียน อาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิตแต่งงาน

ตารางที่ 3 สรุปลักษณะของเด็กปัญญาเลิศจากการศึกษาระยะยาวของเทอร์แมน
(Terman, 1925, 1947, 1959)

ลักษณะ	ข้อค้นพบ
1. ทางร่างกาย	มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
2. ความสนใจ	มีความสนใจที่หลากหลาย เช่น วรรณคดี ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์
3. การศึกษา	ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยถึง 8 เท่าของประชากรในรุ่นนั้น ได้คะแนนในระดับสูงกว่าเด็กอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน
4. สุขภาพจิต	อัตราในการประกอบอาชีพกรรมต่ำ สามารถปรับตัวได้ดีและมีอัตราฆ่าตัวตายต่ำ
5. ชีวิตคู่และครอบครัว	อัตราการแต่งงานเหมือนคนปกติ และอัตราการหย่าร้างต่ำและให้กำเนิดบุตรที่มีไอคิวประมาณ 130 โดยเฉลี่ย
6. อาชีพ	เพศชายมักเลือกอาชีพนายความและหมอสุนัขกว่าประชากรโดยทั่วไปถึง 8 เท่า
7. อุปนิสัย	มีความมั่นคงทางอารมณ์สูง

ที่มา : L. Terman (Ed.) Genetic Studies of Genius (Vols 1, 4, 5) 1925, 1947, 1959 Standford, Calif; Standford University Press.

นอกจากนี้เรนซูลลี และคณะ (Renzulli and other, 1976) ได้ทำการศึกษาลักษณะของเด็กปัญญาเลิศทางด้านการเรียนรู้ แรงจูงใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ ศิลป ดนตรี การละคร การติดต่อสื่อสาร การวางแผน ไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางการเรียนรู้

- 1.1 ใช้คำศัพท์สูงเกินวัย ใช้คำที่มีความหมาย ใช้ภาษาสละสลวย สามารถพูดเป็นประโยคยาว ๆ พูดคล่อง และสื่อความได้ชัดเจน
- 1.2 สายตาแหลมคม สังเกตสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถี่ถ้วนมากกว่าเด็กอื่น
- 1.3 มีข้อมูลมากในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน
- 1.4 เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็วและระลึกข้อมูลได้เร็ว
- 1.5 มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้รวดเร็ว

- 1.6 เข้าใจหลักการและการนำไปใช้กับเหตุการณ์ บุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ
- 1.7 ชอบอ่านหนังสือของผู้ใหญ่ เช่น ชีวประวัติ สารานุกรม
- 1.8 พยายามเข้าใจสิ่งที่ซับซ้อน คิดหาเหตุผลและตอบโดยใช้สามัญสำนึก

2. ลักษณะทางแรงจูงใจ

2.1 ชอบทำงานให้สมบูรณ์ ชอบวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ไม่ค่อยพอใจกับผลงานของตน

2.2 คำนึงถึงความถูกต้อง ดีชั่ว ชอบที่จะประเมินหรือตัดสินสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นเหตุการณ์ ประชาชน หรือสิ่งของ

2.3 ต้องการแรงจูงใจภายนอกเล็กน้อย มักมีแรงจูงใจจากภายใน

2.4 ชอบทำงานอิสระ ต้องการการชี้แนะเพียงเล็กน้อยจากครู

2.5 เปื่องานง่าย ๆ และงานประจำซ้ำซาก

2.6 สนใจกับปัญหาผู้ใหญ่ เช่น ศาสนา การเมือง เชื้อชาติ เพศ มากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน

3. ลักษณะทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.1 มีความอยากรู้อยากเห็นและแสดงออกโดยการถามคำถามในทุก ๆ สิ่ง

3.2 มีอารมณ์ขันและมองเห็นอารมณ์ขันในสถานการณ์ที่คนอื่นมองไม่เห็น

3.3 แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย แม้ความคิดนั้นจะไม่เหมือนใคร

3.4 มีลักษณะกล้าได้กล้าเสีย

3.5 มีความคิดหลากหลายในการแก้ปัญหาและการตั้งคำถาม มักหาคำตอบที่ไม่ซ้ำแบบใคร

3.6 เข้าใจตนเองได้ดี มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกคนอื่น

3.7 ไวต่อความงามและมีสุนทรียภาพในสิ่งต่าง ๆ

3.8 ไม่ทำตามรูปแบบ เป็นตัวของตัวเอง ไม่กลัวที่จะไม่เหมือนใคร

4. ลักษณะความเป็นผู้นำ

4.1 มีความมั่นใจเมื่ออยู่กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ และเมื่อให้แสดงผลงานหน้าชั้นก็ทำได้โดยไม่ลำบากใจ

4.2 มีแนวโน้มที่จะเด่นกว่าคนอื่นรอบ ๆ ตัว และโดยทั่วไปจะเป็นผู้นำขณะร่วมกิจกรรม

4.3 มีความรับผิดชอบ รักษาสัญญา

4.4 ปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ได้ดี มีความคิดและการกระทำที่ยืดหยุ่นและ
ไม่รู้สึกรำคาญใจต่อการเปลี่ยนแปลงในกิจวัตรประจำวัน

4.5 มีความเพลิดเพลินเมื่ออยู่กับผู้อื่น ไม่ชอบอยู่คนเดียว

4.6 เล่นทางกีฬา เล่นกีฬาและเกมได้ดีและสนุกสนาน

5. ลักษณะทางศิลปะ

5.1 ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลปะ อยากแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่แลเห็น

5.2 มีลักษณะเฉพาะตัว แก้ปัญหาทางศิลปะอย่างไม่ซ้ำแบบ ตรงข้ามกับ
ลักษณะประเพณีนิยมหรือนูร์กษนิยม

5.3 มีสมาธิแน่วแน่ในช่วงทำงานศิลปะ

5.4 ตั้งใจทดลองใช้สื่อต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น วัสดุหรือเทคนิคใหม่ ๆ

5.5 มีแนวโน้มที่จะเลือกสื่อทางศิลปะมาใช้กับกิจกรรมอิสระหรือโครงการ
ต่าง ๆ ในชั้นเรียน

5.6 ทำงานศิลปะอย่างสมดุลย์และมีระเบียบ

5.7 วิพากษ์วิจารณ์ผลงานตนเอง ตั้งมาตรฐานทางคุณภาพไว้สูง

6. ลักษณะทางดนตรี

6.1 แสดงความสนใจในดนตรี พยายามหาโอกาสที่จะฟังและเล่นดนตรี

6.2 รับรู้ความแตกต่างของเสียงดนตรีอย่างละเอียด (ระดับเสียง ความดัง
ระยะเวลา)

6.3 กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางดนตรี

6.4 ไวต่อจังหวะของดนตรี ตอบโต้ด้วยการแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหว
ทางร่างกายตามจังหวะดนตรี

6.5 ตระหนักและแยกแยะเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน แยกแยะเสียงนักร้องและ
เครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้ดี

7. ลักษณะทางการละคร

7.1 ใช้ท่าทาง สีหน้าในการแสดงความรู้สึกได้ดี

7.2 เล่นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์หรือเล่นสมมุติจากเรื่องราวต่าง ๆ ได้

7.3 เลียนแบบการพูด ท่าทาง หรือการเดินของผู้อื่นได้ดี

7.4 สามารถปลุกเร้าอารมณ์ผู้ฟังให้คล้อยตามได้ดี

7.5 อาสาจะร่วมแสดงละครในชั้นเรียน

7.6 สามารถเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ได้ดี

7.7 สามารถดึงดูดความสนใจได้ดีขณะพูด

8. ลักษณะในการติดต่อสื่อสาร

8.1 สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน

8.2 ใช้ถ้อยคำบรรยายให้เกิดความงาม สีสันและอารมณ์ด้วยถ้อยคำที่รัดกุม

เหมาะสม

8.3 สามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบเพื่อให้คนอื่นเข้าใจได้

8.4 สามารถใช้คำพังเพยเปรียบเทียบให้เข้าใจความหมายได้แจ่มแจ้ง

8.5 ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้หลายคำ

8.6 พูดและเขียนได้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

8.7 สื่อสารโดยใช้ท่าทาง สีหน้า ภาษากาย โดยไม่ต้องใช้คำพูด

9. ลักษณะทางการวางแผน

9.1 ตัดสินใจได้ว่าข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลใดที่จะทำงานสำเร็จลุล่วง

9.2 มองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอนกับกระบวนการทั้งหมด

9.3 คาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น หรือได้ผลอย่างไร

9.4 จัดรวบรวมงานได้ดี

9.5 คำนึงถึงรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

9.6 จัดลำดับขั้นตอนของโครงการได้อย่างเป็นระเบียบ หรือจัดลำดับได้ดี

9.7 จัดแบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ดี

9.8 แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงข้อจำกัดของเวลา เนื้อที่ วัสดุ และความ

สามารถในการทำงาน

ปัจจัยของการนำไปสู่ความเป็นปัญญาเลิศ

ในเรื่องของปัจจัยที่จะนำไปสู่ความเป็นปัญญาเลิศนั้น ได้มีคำถามที่ชวนคิดหลายประเด็น เช่น การเป็นเด็กปัญญาเลิศหรือมีพรสวรรค์นั้นเป็นสิ่งที่มาแต่เกิดหรือถูกสร้างขึ้น ความสามารถเหล่านั้นมาจากโอกาสที่เด็กได้รับหรือจากการศึกษา กรรมพันธุ์มีบทบาทสำคัญอย่างไร เป็นต้น

กรรมพันธุ์

เมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว ฟรานซิส กอลดอลได้ทำการศึกษาและสรุปว่า ความสามารถพิเศษต่าง ๆ เป็นเรื่องสืบทอดภายในครอบครัวและเป็นเรื่องของกรรมพันธุ์ (ในกรณีนี้

พรานซิสไม่ได้มองถึงประโยชน์หรือข้อดีของการเกิดในตระกูลชนชั้นสูง) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผู้คนมีความเชื่อว่ากรรมพันธุ์มีบทบาทสำคัญในการนำไปสู่ความเป็นปัญญาเลิศ

สิ่งแวดล้อม

ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยถึงความสำคัญของกรรมพันธุ์ที่ส่งผลต่อความเป็นปัญญาเลิศก็ตาม สิ่งแวดล้อมเองก็มีความสำคัญเช่นกัน กล่าวโดยรวมคือกรรมพันธุ์เป็นตัวหล่อหลอมพรสวรรค์หรือความสามารถพิเศษ ในขณะที่สิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการฟูมฟักและพัฒนาพรสวรรค์หรือความเป็นปัญญาเลิศ ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้อุปสรรคและการเลี้ยงดู ให้การศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนเมล็ดพืชที่ตักมันไต่ก็ย่อมต้องการดินที่ตักมันนั้น นอกจากนี้แล้วโรงเรียนเองก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นปัญญาเลิศ ในกรณีที่เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางครอบครัวโรงเรียนควรรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการผสมผสานระหว่างกรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่ความเป็นปัญญาเลิศ

กลุ่มของเด็กปัญญาเลิศที่ควรได้รับความสนใจพิเศษ

เด็กปัญญาเลิศที่ควรได้รับความสนใจพิเศษมี 4 กลุ่มได้แก่

1. เด็กที่มีความสามารถสูงมากเป็นพิเศษ
2. เด็กปัญญาเลิศที่เป็นเพศหญิง
3. เด็กปัญญาเลิศที่ไม่ประสบความสำเร็จ
4. เด็กปัญญาเลิศที่เป็นเด็กพิเศษ

1. เด็กที่มีความสามารถสูงมากเป็นพิเศษ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าความสามารถทางสติปัญญาสามารถทำนายความสำเร็จในการเรียนและการปรับตัวทางสังคม ในกรณีของเด็กปัญญาเลิศที่มีความสามารถสูงมากเป็นพิเศษคือมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน 7-8 ปี เช่น เด็กที่อายุ 22 ปี เรียนจบปริญญาเอก หรืออายุ 12 ปีสามารถเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้ เด็กที่มีความสามารถสูงมากเป็นพิเศษนี้ต้องได้รับความช่วยเหลือในการปรับตัวทางสังคมด้วย

2. เด็กปัญญาเลิศที่เป็นเพศหญิง

สภาพสังคมมักจะตั้งความคาดหวังในตัวเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน และความคาดหวังนี้เป็นข้อจำกัดหรือบั่นทอนศักยภาพของเด็กหญิง เช่น ความเชื่อหรือข้อสรุปที่ว่า

เพศหญิงไม่มีความสามารถหรือไม่สนใจในการเรียนคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศที่เป็นเพศหญิงจึงควรให้เด็กกลุ่มนี้ได้มีโอกาสเลือกทำตามใจปรารถนาหรือในสิ่งที่ตนถนัด โดยการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมสนับสนุนในการเรียน

3. เด็กปัญญาเลิศที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือพัฒนาไม่เต็มตามศักยภาพ (Gifted Underachievers)

เด็กเหล่านี้จะมีความรู้สึกต่อตนเองทางลบ ขาดความมั่นใจในตัวเอง ขาดจุดมุ่งหมายในชีวิต คาดหวังว่าตนจะพบกับความล้มเหลวทางด้านการศึกษาและการเข้าสังคม และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากความขัดแย้งในโรงเรียน เด็กปัญญาเลิศที่ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพนั้น ควรได้รับการแนะแนวเพื่อช่วยแก้ไขในเรื่องของการเรียน ตลอดจนปรับบรรยากาศในการเรียนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) โดยเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกได้อย่างอิสระไม่ต้องกลัวความล้มเหลวหรือการปฏิเสธ

4. เด็กปัญญาเลิศที่เป็นเด็กพิการ

การบ่งชี้ความเป็นปัญญาเลิศให้เร็วที่สุดโดยเริ่มจากระดับก่อนประถมศึกษา เด็กปัญญาเลิศที่มีความพิการนั้น มักจะถูกมองข้ามหรือไม่เป็นที่รับรู้ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้ควรได้รับการสังเกตและได้รับการช่วยเหลือให้เร็วที่สุด

การจัดการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ

การจัดโปรแกรมการศึกษาให้เด็กปัญญาเลิศนั้นต้องอาศัยความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการของเด็กเหล่านี้ อย่างไรก็ตามนักการศึกษาได้สรุปวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้เด็กปัญญาเลิศร่วมกันดังนี้

1. เด็กปัญญาเลิศควรเรียนรู้ตามระดับความสามารถจากเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย
2. เด็กปัญญาเลิศควรพัฒนาทักษะในการใช้ความคิดสร้างสรรค์
3. เด็กปัญญาเลิศควรเรียนอย่างมีความสุขและรู้สึกท้าทายต่อการเรียน

หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ

หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศควรครอบคลุมถึงหลักการต่อไปนี้

1. การจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการเรียน (Learning Environment)

2. การฝึกทักษะ (Skills)
3. การปรับเนื้อหาของหลักสูตร (Content)

1. การจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการเรียน

กาแลคเซอร์ และคณะ (Gallagher and others, 1983) ได้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนสำหรับเด็กปัญญาเลิศไว้ 7 วิธี คือ

1) การจัดการเรียนเพิ่มเติมภายในห้องเรียน (Enrichment Classroom) เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก

2) ครูแนะแนว (Consultant Teacher) การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนโดยมีครูแนะแนวคอยให้ความช่วยเหลือ

3) การนำเด็กมาเรียนที่ห้องเสริมความรู้ทางวิชาการ (Resource room-pullout) เป็นการนำเด็กปัญญาเลิศออกจากชั้นเรียนปกติในช่วงเวลาสั้น ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนกับครูที่ได้รับการฝึกมาเป็นพิเศษ

4) การใช้ทรัพยากรในชุมชน (Community Mentor) เป็นการให้เด็กปัญญาเลิศมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่อยู่ในชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางด้านที่เด็กสนใจ

5) การศึกษาอิสระ (Independent Study) การให้นักเรียนเลือกทำโครงการและได้ทำงานศึกษาค้นคว้าภายใต้การดูแลของครูที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้โดยเฉพาะ

6) ชั้นเรียนพิเศษ (Special Class) เป็นการรวมเอาเด็กปัญญาเลิศมาเรียนอยู่ในห้องเดียวกันในเวลาส่วนใหญ่ หรืออาจจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อยก็ได้ถ้าเด็กมีจำนวนน้อย โดยมีครูที่ได้รับการอบรมและมีความรู้ความสามารถเป็นผู้สอน

7) โรงเรียนพิเศษ (Special School) การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กพิเศษที่โรงเรียนนี้โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ

การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนระดับประถมศึกษา วิธีที่นิยมที่สุดในการจัดสภาพแวดล้อมในระดับนี้คือ การนำเด็กไปเรียนที่ห้องเสริมความรู้ (Resource room-pullout) ซึ่งเด็กจะออกจากห้องเรียนปกติประมาณวันละ 1 ชั่วโมง เพื่อที่จะเรียนบทเรียนพิเศษจากครูที่มีความรู้ความชำนาญที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ การที่วิธีนี้เป็นที่นิยม

มากเนื่องจากเหตุผล 2 ประการคือ จัดการศึกษาให้เด็กมีประสบการณ์พิเศษตามความต้องการของเด็ก ขณะเดียวกันเด็กปัญญาเลิศมีโอกาสดูเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติ มิได้มีการแยกจากเพื่อนชั้นเดียวกันอย่างเด็ดขาด ซึ่งนับว่ามีความสำคัญในการที่เด็กจะได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมกับเด็กปกติด้วย

ชั้นเรียนพิเศษเป็นที่นิยมน้อยมากเพราะเป็นการแยกเด็กปัญญาเลิศจากเพื่อนในสังคมปกติ ถึงแม้ว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษเพื่อสนองความต้องการของเด็กเหล่านี้ก็ตาม

การจัดการเรียนเพิ่มเติมภายในห้อง (Enrichment Classroom) ก็ไม่เป็นที่นิยม เพราะครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองไม่เชื่อว่า ครูประจำชั้นจะจัดการเรียนการสอนโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก นอกจากนี้การเชิญบุคคลจากภายนอก หรือการใช้ทรัพยากรในชุมชน และการศึกษาอิสระนั้นว่าไม่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาให้เด็กปัญญาเลิศ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาให้เด็กเป็นรายบุคคล

การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนระดับมัธยมศึกษา วิธีที่นิยมมากในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศในระดับนี้ คือ การจัดชั้นเรียนพิเศษ ซึ่งมักจะให้เด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เรียนบางวิชาในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้การศึกษาอิสระซึ่งสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในหัวข้อที่ตนสนใจภายใต้การควบคุมของครูก็นับว่ามีประสิทธิภาพดี แต่การนำเด็กมาเรียนที่ห้องเสริมความรู้กลับไม่เป็นที่นิยมในระดับมัธยมศึกษาเพราะมีการแยกเรียนเป็นรายวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

สรุป วิธีจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนทั้ง 7 วิธีมีประโยชน์ในสถานการณ์ที่ต่างกันไป เช่น โรงเรียนที่อยู่ใกล้บริษัทคอมพิวเตอร์ อาจเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับเด็ก แต่อย่างไรก็ตามไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด ถึงแม้บางวิธีจะเป็นที่นิยมมากก็ตาม

2. การฝึกทักษะ (Skills)

วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ คือการฝึกสมรรถภาพในการคิด ซึ่งโดยปกติแล้วเด็กปัญญาเลิศจะมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างสร้างสรรค์ได้มากกว่าปกติ

การเพิ่มระดับความสามารถในการคิดทำได้หลายรูปแบบ เช่น

- 1) รูปแบบของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom's Taxonomy
- 2) รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guildford
- 3) การระดมความคิด

1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Benjamin Bloom (1956) แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

(1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับความสามารถด้านปัญญา

(2) จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม

(3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับทักษะในการเคลื่อนไหว

จุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับความสามารถด้านปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ การใช้ความคิด แบ่งได้เป็น 6 ระดับ คือ

(1) ความรู้ ความจำ (Knowledge & Memory) เป็นความสามารถทางสมองที่จะทรงไว้ รักษาไว้ของเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ที่เฉพาะเจาะจง เกี่ยวกับการ สามารถวัดได้จากความสามารถในการระลึกได้ เช่น นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของสงครามโลกครั้งที่ 1

(2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการเข้าใจความหมายของเนื้อหาสาระ สามารถแสดงพฤติกรรมในรูปของการแปลความหมาย ตีความ สรุปความสำคัญได้ เช่น นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกต้อง

(3) การนำไปใช้ (Application) เป็นพฤติกรรมขั้นการนำประสบการณ์ที่ได้รับไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เป็นความสามารถในการนำความรู้ ทฤษฎี หลักการ ข้อเท็จจริง ไปแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ เช่น นักเรียนสามารถเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้

(4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวใด ๆ ออกมาเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นประกอบกันอยู่อย่างไร พฤติกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการชี้บ่งส่วนสำคัญ การจำแนกประเภท การจัดประเภท การค้นหา การเปรียบเทียบ

เทียบให้เหตุผล บอกความแตกต่าง ความคล้ายคลึง เช่น นักเรียนสามารถจำแนกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อย ๆ ให้เข้ากันได้อย่างเป็นเรื่องราวโดยจัดระบบโครงสร้างใหม่ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าเดิม เป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการวางโครงการ วางแผน และการเขียนเรื่อง เช่น นักเรียนสามารถจัดระบบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกต้องเหมาะสม

(6) การประเมินค่า (Evaluation) นับเป็นพฤติกรรมขั้นสูงสุดของจุดมุ่งหมายทางด้านสติปัญญา เป็นความสามารถในการตัดสิน วิจาร์ณ โต้แย้ง และตีราคา โดยอาศัยหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่วางไว้ เช่น นักเรียนสามารถวิจาร์ณความรู้สึกของผู้เขียนได้ระดับความคิดต่าง ๆ ทั้ง 6 ชั้นนั้นชั้นที่ควรนำไปฝึกสมรรถภาพในการคิดให้กับเด็กปัญญาเลิศคือตั้งแต่ชั้นการนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

2) โครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford (1967) ให้ความสำคัญกับการคิดที่มีคำตอบหลากหลาย (Divergent thinking) และการประเมินผลจากคำตอบที่ได้ ซึ่งการคิดในลักษณะนี้จะเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพและความสำเร็จในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จในอนาคตทุกด้าน ดังนั้นเราควรสอนให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่สอนให้จำเพียงอย่างเดียว

3) การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการคิดโดยการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่และเพื่อให้ได้คำตอบที่มากที่สุด โดยคำนึงถึงหลักดังนี้ (Parnes, 1966)

(1) ไม่วิจาร์ณความคิดเห็นของเด็ก และไม่ให้เด็กวิจาร์ณความคิดเห็นของเพื่อน ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้ตามความรู้สึก การวิจาร์ณจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก

(2) ยิ่งได้คำตอบหรือแนวคิดมากยิ่งดี ทั้งนี้ที่ประชุมกลุ่มจะได้คัดเลือกแนวคิดที่ดีที่สุดที่จะช่วยแก้ปัญหา ครูควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับแนวคิดที่แปลกจากแนวคิดอื่น ๆ

(3) ในการเสนอแนวคิดนั้นเด็กอาจเสนอแนวคิดที่หลากหลาย ครูควรรวมแนวคิดที่เหมือนกันไว้ด้วยกัน จำแนกแนวคิดที่แตกต่างกันไว้

(4) ประเมินผลแนวคิดทั้งหมดที่นักเรียนเสนอ

คาลลาแฮน (Callahan, 1978) ได้เสนอแนวทางในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดังนี้

(1) สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

(2) ไม่เป็นผู้ตัดสินคำตอบของนักเรียน แต่ควรสนับสนุนให้นักเรียนสร้างมาตรฐานขึ้นและตัดสินผลงานของตนและเพื่อน

(3) ครูควรเป็นแม่แบบในการใช้ความคิดสร้างสรรค์

3. การปรับเนื้อหาของหลักสูตร

หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับเด็กปัญญาเลิศจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก หลักสูตรสำหรับเด็กปัญญาเลิศควรมีลักษณะดังนี้

1) ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาศักยภาพและความสามารถพิเศษโดยเน้นเกี่ยวกับการตัดสินใจ การวางแผน การใช้เหตุผล การสื่อสาร และการสร้างสรรค์

2) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เด็กใช้ความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์

3) ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปสหวิทยาการ การใช้สื่อผสม ความรู้หลายระดับ และการใช้ภูมิปัญญาหรือวิทยาการในท้องถิ่น เช่น วิทยาการจากพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โรงงานอุตสาหกรรม และศูนย์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4) จัดทัศนศึกษานอกสถานที่ในด้านที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ศิลปะ โบราณคดี เป็นต้น

5) จัดสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกในการแสดงออก พัฒนาความรับผิดชอบ และความสามารถทางด้านวิชาการ ร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และเพิ่มพูนประสบการณ์ที่จะทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะพิเศษของตน การส่งเสริมดังกล่าวอาจทำได้โดยให้เด็กรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ

6) เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยเน้นการทดลองในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งการวิจัยเพื่อให้เด็กรู้จักแสวงหาความรู้ตามวิธีวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เด็กใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่

7) จัดค่ายเยาวชนเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่างเพื่อให้เด็กมีทักษะเพิ่มขึ้น เช่น ค่ายคอมพิวเตอร์

8) จัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความชำนาญเฉพาะทางเช่น ด้านดนตรี ภาษา ศิลปะ กีฬา เป็นต้น

กาแลคเซอร์ (Gallagher, 1985) กล่าวถึงวิธีการจัดหลักสูตรสำหรับเด็ก ปัญญาเลิศไว้ดังนี้

1) การสอนเร่ง (Acceleration)

2) การสอนเสริม (Enrichment)

1) การสอนเร่ง (Acceleration) เป้าหมายของการสอนเร่งในเนื้อหาหลักสูตร คือการให้นักเรียนเรียนเนื้อหาในหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น เป็นการสอนเด็กในระดับสูง ขึ้นทั้งในลักษณะของเนื้อหาวิชาและระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าเด็กในวัยเดียวกัน การสอนเร่งนี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาที่ยากได้เร็วขึ้นต้องอาศัยขั้นตอนดังนี้

(1) ตรวจสอบว่านักเรียนเรียนรู้อะไรในเนื้อหาวิชานั้นแล้ว

(2) สอนเนื้อหาที่เหลือแบบสั้น ๆ

(3) จัดประสบการณ์ใหม่ให้นักเรียนเรียน

การสอนเร่งอาจทำได้หลายรูปแบบเช่น

(1) การเข้าเรียนก่อนเกณฑ์โดยเข้าเรียนชั้น ป. 1 ก่อน 5 ขวบและเรียน มหาวิทยาลัยก่อน 15 ปี

(2) การเรียนข้ามชั้น เช่น ในเทอม 2 ให้นักเรียนเลื่อนชั้นจาก ป. 4 ไปเรียนชั้น ป. 5

(3) การจัดให้เรียนวิชาในระดับมหาวิทยาลัย โดยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนวิชาต่าง ๆ ที่นักศึกษาปี 1 หรือ ปี 2 เรียนเป็นต้น

สิ่งสำคัญคือต้องป้องกันไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างพัฒนาการทางวิชาการกับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคมของเด็ก ควรมีการศึกษาถึงความสามารถและความต้องการ ตลอดจนจุดบกพร่องของเด็กแต่ละคนโดยละเอียดก่อนที่จะจัดการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ

ข้อดีของการสอนเร่ง ช่วยให้นักเรียนเรียนสำเร็จในระดับสูงเร็วขึ้น เป็นการทุนเศรษฐกิจ

ข้อเสียของการสอนเร่ง เด็กจบการศึกษาเมื่ออายุยังน้อย อาจขาดประสบการณ์บางอย่างในชั้นเรียนไป และเป็นผลทำให้เด็กเสียบุคลิกภาพได้

2) การสอนเสริม (Enrichment) เป็นวิธีการจัดการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ ให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการในแนวกว้างและแนวนอน เป็นการเพิ่มเติมวิชาเรียนตลอดจนเนื้อหาในแต่ละวิชาเข้าไปในหลักสูตร เพื่อไม่ให้เด็กปัญญาเลิศเกิดความเบื่อหน่าย เกิดทัศนคติทางลบ เกิดปัญหาทางพฤติกรรมและเพื่อให้เด็กปัญญาเลิศมีโอกาสเสาะแสวงหาความรู้ ความจริงโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การฝึกกระบวนการคิดในระดับสูง การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า (Bragget, 1984; Bloom, 1974; Sternberg, 1981) เช่นนักเรียนที่มีความสนใจทางด้าน การอ่าน ควรได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมหลาย ๆ ประเภท ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ฟิสิกส์ สังคมศึกษา หรือคณิตศาสตร์ ส่วนนักเรียนที่สนใจทางด้านวิทยาศาสตร์อาจค้นคว้าเพิ่มเติมทางโหราศาสตร์ (astrology) สรีรวิทยา (physiology) หรือสัตววิทยา (zoology) เป็นต้น

เทคนิคการสอนเด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศมีความสามารถสูงในการเรียนรู้เกือบทุกด้าน หากครูเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม เด็กก็จะพัฒนาความสามารถของตนเองไปได้เต็มตามศักยภาพ ในทางตรงข้าม ถ้าครูใช้วิธีสอนที่ไม่เหมาะสมก็อาจทำลายความสามารถเด็กได้เช่นกัน ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กปัญญาเลิศคือ

1. เด็กปัญญาเลิศเรียนได้เร็วกว่าปกติ การสอนจึงไม่ควรสอนซ้ำในเรื่องเดิม แต่ควรฝึกทักษะต่าง ๆ ในเวลาสั้นโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย แตกต่างกันไป และกระตุ้นให้เด็กใช้สามัญสำนึก ฝึกให้เด็กมีเหตุผล และให้สนใจสิ่งรอบตัว
2. เน้นให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งของต่าง ๆ ให้รู้จักแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้วิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่เรียนก่อนที่จะสรุปหาคำตอบเพื่อช่วยให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ได้
4. เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอภิปรายในชั้นเรียน
5. ฝึกให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่

6. ควรมีความยืดหยุ่นเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เด็กสนใจแม้จะไม่ได้อยู่ในหลักสูตรก็ตาม

7. ควรสร้างความพึงพอใจในผลงานของเด็กให้มากที่สุด โดยฝึกให้เด็กประเมินผลงานของตน รวมทั้งประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย เพราะการที่เด็กรู้จักตนเองจะช่วยพัฒนาความสามารถของตนได้ดียิ่งขึ้น

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

9. คำนึงถึงความสามารถพิเศษของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกและพัฒนาความสามารถพิเศษของตน

10. ทำให้บทเรียนน่าสนใจโดยใช้สื่อการสอนหลายอย่างและนำผลงานของนักเรียนมาจัดแสดง

11. ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกและตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกวิชาที่ยากขึ้นด้วยตนเอง

12. คำนึงถึงความสามารถพิเศษ เช่น กำหนดให้นักเรียนแยกกลุ่มทำงานตามความสนใจ

สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กแสดงความเป็นอัจฉริยะออกมาทางโรงเรียนต้องเตรียมสื่อให้พร้อมเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็ก โดยการจัดทำตำราเรียนในหลักสูตร และตำราประกอบการเรียนให้พอเพียง นอกจากนี้ควรจัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ เพราะสื่อการเรียนการสอนเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ได้ดี เรียนตามความถนัดของแต่ละบุคคล

การประเมินผล

การประเมินผลสำหรับเด็กปัญญาเลิศควรขึ้นอยู่กับเนื้อหาทางวิชาการที่เรียน เนื่องจากการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศจัดทำในลักษณะเป็นรายบุคคล ดังนั้นเด็กทุกคนจะมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การวัดผลจึงควรเป็นไปตามวิธีและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล